

**БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ
ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ
ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ЗАРДЛЫН
ТООЦООНЫ ТАЙЛАН**

**Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам
2021 он**

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ЗАРДЛЫН ТООЦООНЫ ТАЙЛАН

Хуулийн төслийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлыг Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 4 дүгээр хавсралтаар батлагдсан “Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоо хийх аргачлал” /цаашид “аргачлал” гэх/-ын дагуу тооцлоо.

Уг аргачлалд заасан журмын дагуу зардлыг төрийн байгууллагын зардал, хуулийн этгээдийн зардал, иргэнд үүсэх зардал гэсэн гурван төрлөөр тооцдог.

Хуулийн төслөөр аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Засаг дарга нарт нэмэлт үүрэг хүлээлгэж, иргэний мэдэх эрхтэй холбоотой эрхийг нэмэгдүүлж байгаа бөгөөд үүнтэй холбоотойгоор улсын болон орон нутгийн төсөв, иргэнд ямар нэг нэмэлт зардал бий болохгүй юм.

Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлыг тооцоход дор дурдсан нийтлэг зарчмыг баримтлан ажилласан. Үүнд:

- Хуулийн этгээд, иргэн, төрийн байгууллагын гүйцэтгэх үүрэг нэг бүрийг оновчтой тодорхойлох;
- Үүрэг гүйцэтгэхэд зарцуулах хугацааг тогтооход бодитой хандах;
- Бодит тоо баримт, мэдээлэлд тулгуурлах;
- Аргачлалд заасан тооцоо хийх үе шатыг баримтлах.

Нэг. Байгаль орчныг хамгаалах тухай, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төсөл батлагдсанаар төрийн байгууллага буюу улсын төсөвт үүсэх зардал

Төсөлд төрийн байгууллага буюу улсын төсөвт үүсэх зардлыг тухайн ажил үйлчилгээг гүйцэтгэхэд шаардагдах хүний нөөцийн хэрэгцээг тодорхойлсны үндсэн дээр нэг албан хаагчид шаардагдах зардлаар үржүүлэн тооцох замаар дараахь үе шаттайгаар гаргалаа. Үүнд:

1. Хуулийн төсөлд тусгагдсан төрийн байгууллагын гүйцэтгэх үүрэг буюу ажил, үйлчилгээ нэг бүрийг тодорхойлох;
2. Ажил, үйлчилгээг гүйцэтгэх хугацааг тодорхойлсны үндсэн дээр шаардлагатай хүний нөөцийг хэрэгцээг тогтоох;
3. Хүний нөөцтэй холбоотой гарах зардлыг урьдчилан тооцох; /хүний нөөцийн хэрэгцээ тогтоогдсон тохиолдолд/
4. Бусад зардал буюу материаллаг зардлыг нэгтгэн тооцох; /хүний нөөцийн хэрэгцээ тогтоогдсон тохиолдолд/
5. Хувилбарыг нягтлах. /хүний нөөцийн хэрэгцээ тогтоогдсон тохиолдолд/

Хуулийн төсөлд тусгагдсан төрийн байгууллагуудын гүйцэтгэх үүрэг буюу ажил үйлчилгээг нэг бүрчлэн түүвэрлэн, хийж гүйцэтгэх үйл явцын дагуу уялдаа холбоог харгалзан тодорхойлсон.

Ийнхүү тодорхойлохдоо ажил үйлчилгээнд хэрэгжүүлэх, хэмжих боломжтой ажлыг хамааруулах нь зүйтэй.

Үйл ажиллагаа тус бүрт зарцуулах хугацааг тооцохдоо төрийн байгууллагад хийгддэг адил төстэй үйлчилгээг судалж, холбогдох мэргэжилтнүүдийн ажилбарт ажлын байрны зураг авалтын үр дүнд гаргасан хугацаан дээр үндэслэн тэдгээрийн гүйцэтгэх хугацааг тодорхойлон тооцлоо.

Шаардагдах ажлын цагийг Хөдөлмөрийн тухай хуульд тусгагдсан ажиллах цагийн горимтой харьцуулан авч үзнэ. Ингэхдээ нэг жилд ажиллах өдөр, цаг, минут гэсэн хэмжигдэхүүнд тулгуурлана.

1 жил = ажлын 200¹ өдөр

1 өдөр = ажлын 8 цаг /хөдөлмөрийн хуулийн дагуу/

1 цаг = ажлын 60 минут

Жилд 200 ажлын өдөр буюу /200 x 8/ 1600 ажлын цаг буюу /1,600 x 60/ 96000 минут ажиллана гэсэн үг.

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Засаг дарга:

Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуульд нэмэлт оруулах хуулийн төслөөс:

1 дүгээр зүйл. Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуульд доор дурдсан агуулгатай дараах заалт нэмсүгэй:

1/4 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсгийн 7 дахь заалт:

“7/тухайн нутаг дэвсгэрийн хүрээнд газрын хэвлийн баялгийн ашиглалтын нөхцөл байдал, байгаль орчинд үзүүлж байгаа нөлөөлөл, нөхөн сэргээлт болон эрх бүхий байгууллагаас хяналтын чиглэлээр хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээний талаар мэдэх.”

2/16 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийн 11 дэх заалт:

“11/харьяа нутаг дэвсгэрийн хүрээнд газрын хэвлийн баялгийг ашиглалтын нөхцөл байдал, байгаль орчинд үзүүлж байгаа нөлөөлөл, нөхөн сэргээлт болон хяналтын чиглэлээр хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний талаар иргэдэд нээлттэй мэдээлэх, байгаль орчны төлөв байдлын мэдээлэлд тусгаж, иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд тайлагнах.”

¹Хуанлийн 365 хоногоос хөдөлмөрийн хуулинд заасан нийтээр амрах байрын өдөр, ээлжийн амралт, хагас бүтэн сайн өдөр зэргийг хасаж бодитой ажиллах өдрийг тооцно.

3/17 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийн 11 дэх заалт:

“11/харьяа нутаг дэвсгэрийн хүрээнд газрын хэвлийн баялгийг ашиглалтын нөхцөл байдал, байгаль орчинд үзүүлж байгаа нөлөөлөл, нөхөн сэргээлт болон хяналтын чиглэлээр хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний талаар иргэдэд нээлттэй мэдээлэх, газрын хэвлийн баялгийн ашиглалтын талаар байгаль орчны төлөв байдлын мэдээлэлд тусгаж, иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд тайлагнах.”

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Засаг дарга нь дээрх зүйлд тусгагдсан үйл ажиллагааг зохион байгуулах ажлыг жилдээ 2 удаа гүйцэтгэх тул аргачлалын дагуу тохиолдлын давтамжийг үйл ажиллагаанаас хамаарч харилцан адилгүй тогтоолоо.

Мэдээлэх үүрэг	Агуулга	Стандарт үйл ажиллагаа	Зарцуулах хугацаа	Тохиолдлын тоо	Тоон үзүүлэлт /мин
Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Засаг дарга нар иргэдийг мэдээллээр хангана.	Газрын хэвлийн баялагийн ашиглалттай холбоотой мэдээлэл бий болгох	мэдээлэл цуглуулах танилцах, мэдээллээ үнэлэх	5 өдөр /40цаг/ 2400 мин	0,2 ²	480
		нягтлах	3 өдөр /24 цаг/ 1440 мин	0,2	240
		хянах	2 өдөр /8цаг/ 480 мин	0,2	96
		хянах	2 өдөр /8цаг/ 480 мин	0,2	96
	тухай шатны иргэдийн төлөөлөгчдийн хуралд танилцуулах	мэдээлэлээ танилцуулах	5 өдөр /40цаг/ 2400 мин	0,2	480
		нягтлах	3 өдөр /24цаг/ 1440 мин	0,2	240
		Батлах, албажуулах	0,5 өдөр /4 цаг/ 240 мин	0,2	48
		Мэдээлэл ил тод нээлттэй болгох	2 өдөр /16цаг/ 960 мин	0,2	192
	Иргэдийг мэдээллээр хангах ажлыг зохион байгуулах, хэрэгжилтийг хянах	Хэрэгжилтийн талаарх мэдээлэл цуглуулах танилцах, мэдээллээ үнэлэх	5 өдөр /40цаг/ 2400 мин	1	2400
		Хэрэгжилтийн талаарх мэдээлэл цуглуулах танилцах, мэдээллээ үнэлэх	5 өдөр /40цаг/ 2400 мин	1	2400
		нягтлах	3 өдөр /24цаг/ 1440 мин	1	1440
		боловсруулах	3 өдөр /24цаг/ 1440 мин	1	1440
Засаг дарга нар мэдээллээ	Арга хэмжээний тайлан хүргүүлэх	Хэрэгжилтийн талаарх	5 өдөр /40цаг/ 2400 мин	1	2400

² Тус үйл ажиллагааг 5 жил тутамд хэрэгжүүлэх тул тохиолдлын тоог 0,2 гэж тооцлоо.

холбогдох ЗГХЭГ, холбогдох яам, агентлагт хүргүүлж мэдээлэл солилцох	мэдээлэл цуглуулах танилцах, мэдээллээ үнэлэх	5 өдөр /40цаг/ 2400 мин	1	2400
	Хэрэгжилтийн талаарх боловсруулсан мэдээллийн нягтлах	5 өдөр /40цаг/ 2400 мин	1	2400
	Тайланг хүргүүлэх	2 өдөр /8цаг/ 480 мин	1	960
				17712

Ийнхүү үйл ажиллагаа тус бүрт зарцуулах хугацааг нэгтгэн шаардагдах нийт ажлын цагийг гаргаж уг ажлын цагт ажиллах хүний нөөцийн хэрэгцээг дараахь байдлаар гаргалаа.

Нэгж	Хүний нөөцийн хэрэгцээ	Жилд шаардагдах ажлын цаг/мин	Нэмэгдэж буй ачаалал /орон тоо/
Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал болон Засаг даргын Тамгын газар	17712 мин	96000	0.18

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Засаг даргын Тамгын газар нь нутаг дэвсгэртээ байгаль орчны хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх, байгаль орчныг хамгаалах байгалийн баялгийг зохистой ашиглах, учирсан хохирлыг арилгуулах зэрэг үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх чиг үүргийг гүйцэтгэхэд 11712 цагийн ачаалал үүсч байгаа бөгөөд энэ нь тухайн ажлыг хийж гүйцэтгэхэд 0,18 хүн шаардлагатай гэсэн тооцоолол гаргалаа. Өөрөөр хэлбэл уг ажлыг хариуцсан орон тоо гаргах шаардлагагүй бөгөөд одоо ажиллаж байгаа албан хаагчаар хариуцан гүйцэтгүүлэх боломжтой юм.

Хуулийн этгээдэд үүсэх зардал

Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуульд нэмэлт оруулах хуулийн төслөөс:

1 дүгээр зүйл. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуульд доор дурдсан агуулгатай дараах хэсэг, заалт нэмсүгэй:

1/18 дугаар зүйлийн 18.5, 18.6, 18.7 дахь хэсэг:

“18.5.Иргэн тухайн нутаг дэвсгэрийн хүрээнд газрын хэвлийн баялгийн ашиглалтын нөхцөл байдал, байгаль орчинд үзүүлж байгаа нөлөөлөл, нөхөн сэргээлт болон төрийн эрх бүхий байгууллагаас хяналтын чиглэлээр хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээний талаар мэдээлэл авах хүсэлтийг аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Засаг даргад гаргана.

18.6.Засаг дарга иргэний энэ хуулийн 18.5-д заасан хүсэлтийн дагуу холбогдох мэдээллийг Мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийн тухай хуулийн 14.8-д заасан хугацаанд гаргаж өгөх үүрэгтэй.

18.7.Иргэн үйл ажиллагаатай нь холбогдуулан газрын хэвлийн баялгийн ашиглалтын нөхцөл байдал, байгаль орчинд үзүүлж байгаа нөлөөлөл, нөхөн сэргээлтийн талаарх мэдээлэл авах, танилцах боломж олгох хүсэлтийг төсөл хэрэгжүүлэгчид гаргаж болно.”

2/14 дүгээр зүйлийн 14.1.4 дэх заалт:

“14.1.4.иргэний хүсэлтийн дагуу өөрийн үйл ажиллагаатай холбоотой газрын хэвлийн баялгийг ашиглалтын нөхцөл байдал, байгаль орчинд үзүүлж байгаа нөлөөлөл, нөхөн сэргээлтийн явц, үр дүнгийн талаарх мэдээлэл өгөх, эсхүл танилцах боломжоор хангах үүрэгтэй.”

2 дугаар зүйл.Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.5 дахь хэсгийн дугаарыг “18.8” гэж өөрчилсүгэй.

3 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Байгаль орчныг хамгаалах хууль тогтоомжоор хуулийн этгээд буюу төсөл хэрэгжүүлэгч нь Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээг өөрсдийн зардлаар хийлгэдэг бөгөөд хуульд энэхүү нэмэлт заалт орсноор хуулийн этгээдэд санхүүгийн нэмэлт зардал үүсэхгүй юм.

ДҮГНЭЛТ:

Хуулийн төслөөр аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Засаг дарга нар, тэдний Тамгын газрын үйл ажиллагааны зардал, хүний нөөцийн хэрэгцээ шаардлагыг тооцлоо.

Тооцооллоос үзэхэд аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Засаг дарга нарт хүний нөөцийн нэмэлт хэрэгцээ шаардлага үүсэхгүй гэсэн тооцол гарсан.

Хүний нөөцийн хэрэгцээ шаардлага үүсээгүй тул хүний нөөцтэй холбоотой гарах зардлыг урьдчилан тооцох болон хувилбарыг нягтлах шаардлагагүй байна.

--- оОо ---

+

← → ↻ 📄 mib.mn

Эрх зүйн акт төсөл - Өмнөд хамтын ажиллагааны оронд "Эрх зүйн акт төсөл" болон төсвийн үйлчилгээний үйлчилгээний төсөл

**БАМГАЛЬ
ОРЧИН АЯЛАЛ
ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМ**

Эрх зүйн акт төсөл | Эрх зүйн акт төсөл | Эрх зүйн акт төсөл | Эрх зүйн акт төсөл | Эрх зүйн акт төсөл

ЭРХ ЗҮЙН АКТ ТӨСӨЛ

УУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙ

**БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТУХАЙ, БАЙГАЛЬ ОРЧИНД НӨЛӨӨЛӨХ
БАЙДЛЫН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСӨЛД
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ҮНЭЛГЭЭ ЭРХЛЭГЧДИЙН ХОЛБОО ТӨРИЙН БУС
БАЙГУУЛЛАГААС ИРҮҮЛСЭН САНАЛЫН ТОВЬЁОГ**

2021.09.03

Д/д	Хуулийн заалтыг өөрчлөх шалтгаан	Одоо хэрэгжиж буй хуулийн заалт	Хуулийн заалтыг өөрчлөх санал	Тайлбар
1	<p>Олон улсын жишгээр бол төсөл хэрэгжүү-лэгч хэрэгжүүлэх төслийнхээ баримт бичгүүдийг /ТЭЗҮ, зураг төсөл г.м/ боловсруулахын тулд байгаль орчны төлөв байдлын үнэлгээ /БОТБҮ/-г хийлгэдэг. Үүнийг үндэслэн баримт бичгүүдээ боловсруулдаг. Энэ жишгээр явахын тулд БОНБҮТХ-д үнэлгээний талаар 2012 онд оруулсан боловч уг үнэлгээг баримт бичиг боловсруулах явцад хийнэ гэж оруулсан нь цаг хугацааны хувьд хоцорч хийгдэх, төсөл хэрэгжүүлэгч нарт ач холбогдол багатай баримт бичиг болж байгаа юм.</p>	<p>3.1.4 “байгаль орчны төлөв байдлын үнэлгээ” гэж аливаа төслийн техник, эдийн засгийн төлөвлөлтийн баримт бичиг, зураг төсөл, улсын болон бүс нутаг, салбарын хэмжээнд хэрэгжүүлэх хөгжлийн хөтөлбөр, төлөвлөгөөг боловсруулах явцад тэдгээрийг хэрэгжүүлэх нутаг дэвсгэрийн байгаль орчны төлөв байдлыг судлан тогтоож цаашид төсөл, хөтөлбөр, төлөвлөгөө, бодлого боловсруулахад анхаарах байгалийн нөхцөл, орчны онцлогийг тодорхойлохыг;</p>	<p>Уг заалтын “боловсруулах явцад” гэснийг “боловсруулахын тулд” гэж өөрчлөх, мөн “цаашид” гэдгийг хасах Мөн “БОТБҮ нь төсөл, хөтөлбөр, төлөвлөгөө боловсруулах үндсэн тулгуур баримт бичиг болно” гэсэн заалтыг нэмж оруулж өгөх хэрэгтэй байна.</p>	<p>1. “Байгаль орчны үнэлгээ эрхлэгчдийн холбоо” ТББ-аас ирүүлсэн санал нь хуулийн төслийн үзэл баримтлалд шууд хамааралгүй байсан тул саналыг тусгаагүй болно. Тухайн ТББ-аас ирүүлсэн санал нь Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийг боловсронгуй болгох талаар гаргасан ерөнхий саналууд бөгөөд цаашид тухай хуулийг сайжруулахад саналыг тусгаахаар төлөвлөж байна.</p>
	<p>БОТБҮ нь их чанар муутай, бүс нутгийн байгаль орчны ерөнхий мэдээллийг хуулсан баримт бичиг болж хувирсан нь байгаль орчны талаар зохих мэдлэгтэй хүмүүст тодорхой байгаа. БОНБҮТХ-ийн 6.6 –д хянах заалттай ч хангалттай хэрэгжихгүй байна.</p>	<p>6.6 Эрх бүхий мэргэжлийн байгууллага нь боловсруулсан байгаль орчны төлөв байдлын үнэлгээ болон хуримтлагдах нөлөөллийн үнэлгээний тайланг байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын дэргэдэх үнэлгээний асуудал эрхэлсэн мэргэжлийн зөвлөлд хүргүүлж хянуулна.</p>	<p>Нэгэнт БОТБҮ-ний тайлангийн чанар муу байгаа тул сайжруулах үүднээс “үнэлгээний асуудал эрхэлсэн мэргэжлийн зөвлөлд хүргүүлж хянуулна.” гэдгийн оронд “шүүмж хийлгэж дүгнэлт гаргуулна” гэж оруулах</p>	<p>Хуулийн төсөл боловсруулах ажлыг хэсэгт уг ТББ-ын төлөөллийг оролцуулж хамтран ажилласан бөгөөд хуулийн төслийн</p>
	<p>Хуримтлагдах нөлөөллийн үнэлгээний тодорхойлолтод байгаль орчин гэсэн заалт хаягдсан</p>	<p>3.1.5.“хуримтлагдах нөлөөллийн үнэлгээ” гэж</p>	<p>Уг заалтын дараах хэсгийг “.....төслүүдээс байгаль</p>	

учраас уг үнэлгээний мөн чанарыг гажуудуулсан тодорхойлолт болсон.

тодорхой бүс нутаг, сав газарт иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагаас хэрэгжүүлж байгаа төслүүдээс хүн амын эрүүл мэндэд үзүүлж байгаа хам болон давхардмал сөрөг нөлөөллийг тодорхойлж, түүнийг бууруулах, арилгах арга хэмжээ тогтоохыг;

орчин, хүн амын эрүүл мэндэд үзүүлж байгаа.....” гэж засварлах

эцсийн хувилбарыг танилцуулсан болно.

8-р зүйлийн 8.4.2, 8.4.3 дахь заалтуудад “**болзошгүй болон гол сөрөг нөлөөлөл**” гэж төслийн нөлөөллийг заасан нь одоогоор олон улсын хэмжээнд хэрэгжиж буй байгаль орчны үнэлгээнүүдэд байхгүй болсон. Харин төслийн нөлөөллийн “Significance”-ийг үнэлж байгаа. Энэ нь төслийн эерэг ба сөрөг 2 талыг хоёуланг нь үнэлэх утгаар хэрэглэгддэг. Манайхан уг үгийг уршигт байдлыг үнэлэх гэж орчуулаад нэг талыг нь бариад явж байгаа.

8.4.2. төслийн **болзошгүй болон гол сөрөг нөлөөлөл**,.....

БОУ-гээр эерэг ба сөрөг нөлөөллүүдийг аль алиныг нь тодорхойлж үнэлэх ёстой. Нөгөө талаар нөлөөллийн “Significance”-ийг /чухал ач холбогдлыг/ үнэлж дүгнэх хэрэгтэй байгаа юм. Үнэлгээний энэ үндсэн ойлголтыг хуульд болон арга аргачлалдаа тодорхой тусгах хэрэгтэй байна. Ийм учраас хуулийн **8.4 дүгээр заалтад “төслийн эерэг ба сөрөг нөлөөллүүд, тэдгээрийн Significance/чухал ач холбогдлыг үнэлсэн дүгнэлт”** гэж нэмж оруулах, мөн гол нөлөөлөл гэсэн нэр томъёог өөрчлөн найруулах

БОННУ-ний тайланг баг, дүүргийн ИНХ-аар хэлэлцүүлэх нь хүлээгдэл үүсгэдэг, иргэдийн зарим нь төслийн асуудалтай гүнзгий танилцахыг хүсдэггүй, улс төржүүлдэг, харддаг, сөрөг талаас нь үндэслэлгүй хэт үнэлдэг, ашиг хүртэх үүднээс ханддаг, нийтийг уриалдаг, хэт нэг талыг барих хандлага гаргадаг нь өнгөрсөн хугацаанд бүрэн тодорхой болсон.

8.4.8 төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн **захиргаа**, төслийн нөлөөлөлд өртөх **нутгийн иргэдийн нийтийн хурлын санал, тэмдэглэл**;

Үүнийг хэрэгжүүлэхэд саналын давхардал үүсэх, нийтийн хурлын хүндрэл бэрхшээлтэй байдлыг үүсгэх зэргээс зайлсхийж, уг заалтыг хасаж, харин энэ хуулийн **18.4 дэх заалт /санал авах,**

БОМТ-д дүйцүүлэн хамгаалал хийхийг заасан нь бүх төсөлд хамаарч байна. Энэ нь үндэслэлгүй юм.

БОАЖЯ нь үндсэн чиг үүргийн бодлогын яамны үйл ажиллагааны зэрэгцээгээр бодлого хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаанд хэт их оролцож бизнес эрхлэгч нарт чирэгдэл их учруулж байна. Энэ нь ерөнхий үнэлгээ хийсэн бүх төслүүдийн тухайн жилийн БОМТ-г батлах үйл ажиллагаагаар илэрч байна.

БОМТ-г батлах, хянах, тайлагнах процессын үйл ажиллагааг төслийнх нь их бага, онцлогоос нь хамааруулаад орон нутагт /аймаг, нийслэл, сумд/ өгмөөр байна. Нэгэнт бодлогын яам БОННУ болон БОМТ-г батлаад гаргалаа. Үүнийг орон нутаг хэрэгжүүлэх боломжтой. БОМТ-ний хэрэгжилтийн мэдээллийг орон нутгаас авах боломжтой.

Зарим стратегийн ач холбогдолтой, том төслүүдийг яамны хяналт дор байлгаж болох юм.

Уурхайн хаалтын асуудал нь өөрөө байгаль орчны асуудлаас гадна уурхайн болон орон нутгийн нийгэм, эдийн засгийн асуудлыг хамарсан, ТЭЗҮ, БОННУ зэрэгт тулгуурласан тусгай төсөл боловсруулсан байх ёстой. Түүнийг хэрэгжүүлэх хаалтын төлөвлөгөөтэй байх үндэслэлтэй юм. Ялангуяа томоохон төслүүдийн

9.6 Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөнд байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг багасгах, арилгах арга хэмжээ, **дүйцүүлэн хамгаалал хийх**, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх хугацаа, шаардагдах хөрөнгө зардлыг тусгасан байна.

9.8. **Байгаль орчны нөлөөллийн ерөнхий үнэлгээ хийсэн байгууллага** төсөл хэрэгжүүлэгчийн тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг жил бүрийн 12 дугаар сард багтаан хүлээн авч дараа оны төлөвлөгөө болон түүнийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хөрөнгө, зардлын хэмжээг батална.

14.1.3 газрын тос болон уул уурхайн төслүүд нь **нөхөн сэргээлт, хаалтын менежментийн төлөвлөгөөг тухайн үйл ажиллагаа эхэлж, хаалт хийхээс гурван жилээс**

хэлэлцүүлэг зохион байгуулах/-ыг баримтлах нь олон нийтийн оролцоог хангах үндсэн арга хэрэгсэл болно. Олон улсын БОУ-нд баримталдаг практикт ч илүү дөхөмтэй юм.

Дүйцүүлэн хамгаалал хийх гэсэн **заалтыг шаардлагатай төслүүдэд хамааруулж ялгавартай зааж өгөх**

9.8 заалтын **“Байгаль орчны нөлөөллийн ерөнхий үнэлгээ хийсэн байгууллага”** гэдгийн оронд **“аймаг, нийслэлийн байгаль орчны алба”** гэж оруулах

Уурхайн хаалттай холбогдох заалтыг “Ашигт малтмалын тухай” хуульд маш тодорхой тусгаж өгөх шаардлагатай байна.

Байгаль орчны яамны байгаль орчин, хүний эрүүл мэндийн

<p>хувьд маш их чухал. Гэтэл 14.1.3 дахь заалт хэрэгжихээргүй заалт юм. 3-хан жилийн өмнө хаалтын төлөвлөгөө хийгээд хуримтлал үүсгээгүй уурхай хаалт хийх чадваргүй болсон байх болно.</p>	<p>доошгүй хугацааны өмнө боловсруулж, тухайн салбарын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын саналыг авч, байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад ирүүлэх.</p>	<p>асуудлыг хуульдаа илүү тодорхой болгож өгмөөр байна. 14.1.3 “газрын тос болон уурхайн төслүүд нь хаалтын төсөл болон төлөвлөгөөг уурхайн үйл ажиллагааны эхний үеэс хэрэгжүүлж эхлэх ба уурхайг хаахаас 5 жилийн өмнө хаалтын төсөлд тодотгол хийж төлөвлөгөөг нарийвчлан боловсруулан хэрэгжүүлнэ” гэсэн заалт байвал байгаль орчны нь асуудалтай холбон үзэх боломжтой болох юм.</p>
<p>БОННУ-ний нэмэлт тодотгол үндэслэл, хийх хугацаа, арга аргачлалын хувьд хуульд заалт байхгүй. 5 жил тутамд нэмэлт тодотгол хийнэ гэсэн заалт байхгүй. Зөвхөн журамд төслийн өөрчлөлт, хууль эрх зүйн өөрчлөлтийн үед нэмэлт тодотголыг ерөнхий үнэлгээний чиглэлийн дагуу хийнэ гэж тусгагдсан. БОМТ-г 5 жил тутам шинэчлэнэ гэж байгаа. Өөрөөр хэлбэл нэмэлт тодотгол хийх хэм хэмжээ тодорхойгүй байна. Төсөл хэрэгжүүлэгч нар нэмэлт тодотголыг хийлгэх сонирхол тун бага байгаа. Ерөнхий үнэлгээний чиглэл дүгнэлтийн дагуу тодотгол хийх нь дахин үнэлгээ хийх хэмжээний ажил болж байгаа.</p>	<p>Заалт байхгүй.</p>	<p>Нэмэлт тодотголын талаар хуульд заалт оруулж өгөх хэрэгтэй. Түүнчлэн 5 жил гэдгийг журамд тодорхой зааж өгөх, нэмэлт тодотголын үндсэн чиглэл, аргачлал, журам зэргийг боловсруулж мөрдүүлэх хэрэгтэй байна.</p>

**БАЙГАЛЬ ОРЧИН,
АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМ**